

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-62. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 13. marca 1939

Cena posamezni številki 1.50

Lepa gesla

Kadar uporablja mizar slab material, tedaj vzame barvo in lak, da izgleda pohištvo, kakor da bi bilo narejeno iz odličnega materiala. Nestrokovnjaka na ta način tudi premoti, ne pa tistega, ki ima odprte oči in ki zna ločiti dober material od slabega.

Podobno se dogaja tudi v javnem življenju. Kadar ni kakšna stvar čisto dobra, takrat se uporabijo lepa gesla, da se z njimi slaba stvar prekrije. Ne rečemo, da bi vedno imela lepa gesla samo ta namen, toda v zadnjih letih se lepa gesla uporabljajo vedno bolj v ta namen. Uporabljajo se za prikrivanje pravega stanja že tako pogosto, da je silno narasla množica onih, ki so že spoznali, da se za lepimi gesli skriva navarno slaba stvar, da že nima več politika lepih gesel prave veljave.

Ljudje se danes samo z lepimi gesli ne zadovolje, temveč hočejo njih vrednost preizkusiti v praktičnem življenju. Ne more se reči, da bi bilo to napačno. Na vse zadnje vendar ni politično življenje edino le ideološka borba, temveč ima politično življenje tudi svoje konkretne naloge, da ustvari ljudem pogoje za materialno stanje. Ni zameriti ljudem, če se prav lepo zahvalijo za vse visoke besede, kadar jim te ne dajejo niti eksistenčnega pogoja. Že stari Latinci so rekli, da je vendarle treba najprej živeti in šele potem se sme filozofirati.

Na te osnovne resnice pa nekateri danes silno radi pozabljajo in mislijo, da so še vedno tisti časi, ko je zadostovalo, da se je povedalo ljudstvu nekaj lepih besedi in vse je bilo odpravljeno. Velika zmotna je to, ker ti časi so minuli in prav je, da so minuli.

Menda smo v teh 20 letih Jugoslavije že zadosti debatirali o tem, kako bi se nam moglo dobiti po tem ali onem ideološkem receptu in menda je že prišel čas, da bi začeli enkrat dejansko delati, da bi se nam začelo bolje goditi.

Pogoj za to pa je, da postavimo vso javno debato na bolj konkretna tla. Ravno sedaj v proračunski skupščinski debati je bila sijajna prilika za to. Če bi n. pr. skupščina sklenila, da se z znižanjem drž. trošarine poceni sladkor, bi se sto in stotisočim takoj olajšalo življenje. Za milijone ljudi bi bilo to važnejše, kakor pa so vsa visoko doneča gesla. Če bi se n. pr. skupščina odločila, da spremeni sedanji ključ za razdeljevanje tako imenovanih banovinskih trošarin, bi tudi to bilo za mnoge pokrajine mnogo bolj važno, kakor so marsikatera lepa gesla, ki morejo učinkovati šele v bodočnosti. Konkretna olajšanja potrebuje ljudstvo, ne pa le obljube za bodočnost.

Seveda pa je jasno, da za debato o konkretnih vprašanjih ni vsakdo poklican. Kajti tu more debatirati le tisti, ki dotična vprašanja res pozna. V sami ideološki borbi more govoriti vsakdo, ker tu gre za nedokazane stvari, katerih resničnost se pokaže šele v bodočnosti. Kdor pa navadno vsakdanje stvari, ki so za življenje ljudi velike važnosti, napačno presodi, ta bo takoj drugi dan moral priznati, da je napravil napako. Kajti te vsakdanje stvari ne prenesajo laka in politure, ter je treba priznati stvar takšno, kakršna je.

Zato ne gre, da odločajo o izvozu ljudje, ki še niti enkrat niso nič izvozili, zato ni prav, če odločajo o carinskih predpisih ljudje, ki še niso nikdar nič uvozili. Zato ni prav, da predpisujejo železniške tarife ljudje, ki ne poznajo vrednosti blaga, ki ga naj prevažajo železnice. Zato tudi ne more biti dobro, če odločajo o državnem gospodarstvu ljudje, ki še nikdar niso vodili nobenega gospodarstva, ki ne vedo, kako se mora delati, da se denar zasluži, ker prejmejo vsakega prvega svojega plačo. Prepričani smo, da bi

se vse drugače varčevalo z denarjem davkoplačevalcev, če bi o uporabi tega denarja odločali predvsem samo takšni ljudje, ki so sami izkusili, kako težko se denar zasluži.

Najbrže je temeljni razlog, da se pri nas v času zelo dobrih letin ne more dvigniti blagostanje baš v tem, ker vse premalo gledamo na to, da bi o državnem gospodarstvu odločali ljudje, ki so se v praktičnem življenju izkazali kot dobri gospodarji. In ker za te praktične gospodarske ljudi danes še vedno ni mesta v našem

političnem življenju, zato govore namesto njih ljudje, ki perečih praktičnih gospodarskih vprašanj ne poznajo. Tu je zadnji vzrok, da je pri nas še vedno v takšni časti politika lepih gesel, da se je nekateri kar ne morejo otresti.

Toda otresti se je bo treba in zato je treba prepustiti več besede gospodarskim ljudem, da bomo od besed prešli k dejanjem. Zadosti je bilo laka, zadosti je bilo lepih barv, sedaj pride do besede tudi material, da ne bomo o blagostanju le govorili, temveč ga tudi uživali.

Spremembe in dopolnitve v predlogu finančnega zakona

Narodna skupščina je začela razpravljati o posameznih spremembah in dopolnitvah v predlogu finančnega zakona. Navajamo nekaj najvažnejših določil.

Izdatki nekaterih ministrstev se zvišajo ter se s tem zviša proračun na 12.947.000.000 din.

V osnovna določila je vnesen nov člen, po katerem odgovarjajo vsi uradniki za vsak izdatek iz drž. blagajne brez predhodne odobritve ne le materialno, temveč tudi disciplinsko. Zato se ustanove posebna disciplinska sodišča.

Pogodbe s tujimi lastniki drž. papirjev imajo obvezno moč za vse dotične lastnike v državi, v kolikor se obrestna in anuitetna služba že ne opravlja na predpisani način v dinarjih. Terjatve domačih lastnikov, ki bi presegle okvir teh pogodb, se sodno ne morejo razpravljati.

Drž. ustanove se pooblašajo, da morejo izvršiti nabave pri šipadu brez predhodno izvršene licitacije.

Fin. minister se pooblašča, da zaradi uveljavitve čim ugodnejših pogojev za varčevanje ter uveljavitve domačega denarnega trga predpiše uredbo z zakonsko močjo o ustanovitvi drž. samostojne amortizacijske blagajne pri Drž. hip. banki.

Fin. minister more najeti pri Drž. hip. banki posojilo v višini 16 milijonov din za sezidanje poslopja za pisarne oddelka za kaster in drž. posestva.

Za gledališče v Splitu more dati fin. minister subvencijo 700 tisoč din.

Zvezi agrarnih zajednic — zadrž v Skoplju more izplačati fin. min. 5.000.000 v 3% obveznicah za likvidacijo kmetskih dolgov.

Fin. minister sme najeti 20 milijonov din posojila za palačo drž. sveta in upravnega sodišča v Beogradu.

Ustanovitev fonda Narodne obrambe

Pri vojnem ministrstvu se ustanovi fond narodne obrambe. Za ta fond se plačuje začeti s 1. julijem 1939 in do konca 30. junija 1949 poseben dodatek.

Kot osnova za odmero tega dodatka služi celotni predpis prejšnjega davčnega leta, t. j. neposrednih davkov pravnih in fizičnih oseb, ki se sumarno knjižijo (zemljari, zgradarini, pridobnina, rentnina, službeni davek), ne pa davek na poslovni promet (skupni in občni), luksuzni davek in vojnika.

Posebni davek se pobira po posebni skali od osnovne odmere 10 din do 15 milijonov din in ki

progresivno narašča od 1-50 din do 1100 din pri osnovi 4—5 tisoč, 10.800 pri osnovi 40—45 din, naraste pri 200.000 na 50.000 din, pri 1 milijonu na 250.000 din ter pri 15 milijonih na 3.750.000 din in dalje po 25%.

Od teh zneskov gre vsako leto v fond narodne obrambe 350 milijonov din, ostanek pa za amortizacijo notranjega posojila za narodno obrambo in javna dela (ki bo razpisano v maju).

Od teh 350 milijonov za vojsko se uporabi 150 milijonov za kritje proračunskih materialnih izdatkov vojnega ministristva.

Osebe, ki imajo 3 ali 4 otroke plačajo ta dodatek po nižji stopnji, oni pa, ki imajo več kot pet otrok pa še po nižji stopnji. Ne-ženjeni in nad 30 let stari plačajo ta dodatek po višji stopnji.

Na ta dodatek se ne smejo nalogati nobene samoupravne doklade, niti se ne jemljejo v poštev pri davčnem cenzusu.

Davčna oprostitve zadrž

se podaljša tudi za davčno leto 1936./37. za zadržke, ki delijo ob-

resti od deležev in delijo višek iz poslovanja.

Druge določila

Ce se zalote pri kino-predstavah osebe brez predpisane vstopnice drž. izdaje, se kaznuje lastnik podjetja z globo od 1000 do 25.000 din. Če se prodajajo vstopnice dražje, kakor pa so cene na drž. izdaji, se kaznuje lastnik z globo od 50 do 1000 din.

Povišujejo se nekatere takse pri carinjenju.

Gledališki dinar se lahko uporablja tudi za banovinska gledališča, subvencionirana in nesubvencionirana (mariborsko).

Banovinska trošarina na obutev se od domače obutve ne bo več pobirala, temveč le od uvožene. (Bafal) Uvede se enotna banovinska trošarina v višini 3 din za obutev. Pobira se le od obutve, ki ni iz usnja.

Odpravlja se banovinska trošarina na britvice.

25% odpisu kmečkih dolgov (po čl. 10. uredbe o kmečkih dolgovih) se priznava davčna prostost. Odredba velja tudi za nazaj.

Pooblastila posameznih ministrstev

Morejo se izdati uredbe z zakonsko močjo:

o notranji kolonizaciji, o ureditvi kazenskih zavodov, o uslužbenških in podobnih zavodih, o uniformiranju in oboroževanju jetniških paznikov, o ustanovitvi in delovanju državnih zavodov za vzgojo in poboljševanje otrok in mladotnikov.

Pravosodni minister more izdati uredbo:

o ekspropriaciji, uredbo o prenosu premoženja verskih ustanov katoliške cerkve v lastništvo in upravo cerkve, uredbo o nedvignjenih sodnih depozitih,

o disciplinskih predpisih za sodno administrativno osebje.

Pravosodni minister lahko spremeni z uredbo zakonik o sodnem postopku v civilnih tožbah.

Pravosodno ministristvo sme izdati svoj uradni list. Nadalje lahko predpiše v sporazumu s kmetijskim, notranjim in vojnim ministrom omejitve glede odsvojevanja in obremenitve nepremičnega premoženja kakor tudi dotični postopek in more že izdano uredbo dopolniti in spremeniti.

Veliko sodišče kot kasacijsko sodišče v Podgorici se ukine, ustanovi pa apelacijsko sodišče v Podgorici.

Ustanovi se več novih okrajnih sodišč.

Sodnikom je prepovedano vsako strankarsko delovanje ter vsako izkoriščanje oblasti v strankarske namene.

Pooblastila prosvetnega ministra

More izdati uredbo o ustanovitvi Zgodovinskega instituta v Dubrovniku.

Najeti sme pri Drž. hip. banki posojilo 198 milijonov din za potrebe, našete v sklepu min. sveta z dne 2. marca 1939. Minister prosvete Čirić je na vprašanje poslanca odgovoril, da se bo ta denar porabil za: novo palačo prosvetnega ministristva v Beogradu, drž. tiskarno v Beogradu, oceanografski institut v Splitu, etnografski muzej v Zagrebu, za neke gimnazije v Beogradu, Zemunu in Pančevu, za univerze v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani (slednja dobi 31.100.000 din).

Izda lahko uredbo o ustanovitvi književnega fonda za pospeševanje narodne književnosti.

Nadalje uredbo za ustanovitev gozdarsko-rudarske fakultete v Sarajevu.

Nadalje vsebuje zakon celo vrsto pooblastil za razna učiteljska in katehetska vprašanja.

Pooblastila zunanjega ministra

Izda naj uredbo o ureditvi zunanjega ministristva ter diplomatskih in konzularnih zastopstev kr. Jugoslavije v tujini.

Najame lahko posojilo pri Drž. hip. banki v višini 5 milijonov din za nakup poslopja poslaništva v Budapešti ter 10 milijonov din za poslaniško poslopje v Sofiji.

Pooblastila notranjega ministra

Sporazumno z vojnim ministrom more izdati uredbo o spremembah zakona o orožništvu, nadalje o nošenju in izobešanju zastav na poslopih, o izdajanju in vidiranju potnih listov, o policijski kontroli tujecev.

More menjati območja in sedeže okrajev.

More izdati uredbo, s katero se uredi gasilska služba v vsej Jugoslaviji.

Pooblastila gradbenega ministristva

Moreta se izdati uredba o spremembi uredbe o drž. in banovinskih cestnih fondih ter uredba o melioracijskem fondu.

Minister sme ustanoviti državno cementarno ter more v ta namen najeti potrebni denar. More tudi predpisati, za katera drž. in samoupravna dela se bo moral cement v celoti ali deloma nabavljati v tej drž. cementarni.

More izdati uredbo o nadzoru in plačevanju taks in povrnitvi za pregled parnih kotlov, nadalje o pospeševanju in izkoriščanju električne energije, o ureditvi gradbenega ministristva.

V sporazumu s trgovinskim ministrom more izdati uredbo ali pravilnik za instalacije vodovodov, kanalizacijskih naprav, za izdelavo naprav parnega, vodnega ali zračnega gretja.

More izdati pravilnik, s katerim se predpiše za regulacijo rek ljudsko delo.

Nadalje more izdati razne uredbe, ki so v zvezi z vzdrževanjem cest.

Pri Drž. hip. banki sme najeti posojilo 50 milijonov din za zgraditev objektov radi preskrbe z vodo brezvodnih krajev.

Prispevek za izkoriščanje drž. cest se bo moral v bodoče plačevati le v gotovini.

Znižajo se obresti vodnim zadržam (tudi odboru za osuševanje Ljubljanskega barja).

Za drž. ceste se med drugim proglase naslednje banovinske ceste: Krška vas—Krško—Zidani most—Celje, Murska Sobota—Maribor—Dravograd, Ljubljana—Jelenje—Sušak, Kranj—Jezersko—drž. meja.

Pooblastila drugih ministrstev

Trg. minister lahko spremeni besedilo obrtnega zakona.

More izdati novo uredbo o strokovnih šolah.

Prometni minister lahko ustanovi v sedežih oblastne uprave bolniškega fonda železničarjev lekarni in sanitetna skladišča.

Uradnikom, ki so bili prevedeni 1. novembra 1923, se šteje tudi službena doba pri bivši južni železnici.

Delavcem in dnevniciarjem se lahko vračunajo doseganja leta v napredovanje in pokojnino.

Poštni minister more določiti, na katere poštne pošiljke se bodo morale lepiti tudi invalidske znamke.

Kmečke občine smejo najeti posojila za gradnjo telefonskih prog. Posojila bodo po 5% in se morajo amortizirati v 5—10 letih.

Družbama Radio Zagreb in Radio Beograd more poštni minister odvzeti koncesijo in skleniti z njimi novo pogodbo, da ustanove relejne postaje v Skoplju, Sarajevu in Splitu.

S Prosvetno zvezo v Ljubljani more skleniti pogodbo o zgraditvi in eksploataciji nove radijske postaje v Ljubljani in relejne v Mariboru.

Kmetijski minister more izdati uredbo o stabilizaciji površine hmeljskih nasadov in obvezni organizaciji hmeljarjev, trgovine s hmeljem in označevanju hmelja.

Mlekarski zavod more premestiti iz Škofje Loke v Kranj — ter porabiti za zgraditev potrebnega poslopija v Kranju 1 milijon din.

Ban dravske banovine more spremeniti viničarski red.

Nadalje se pooblašča minister za soc. politiko in ljudsko zdravje da najame posojilo 7.500.000 din za dovršitev paviljonov v bolnišnicah v Ljubljani, Splitu, Nišu in Beogradu.

More razširiti obvezno zavarovanje tudi na trg. pomočnike. Razmejiti more območja zasebnih bolniških blagajin. Izpremeniti more uredbo o vojnih invalidih.

Za ureditev drž. bolnišnic more najeti še posojilo 10,5 milijona din ter 2.600.000 din za odkup zemljišča za drž. bolnišnico na Studencu.

Zvezi fantovskih odsekov v Ljubljani se izda podpora pol milijona din. Zveza sme delovati tudi na srednjih šolah.

Zaposlenost v januarju in februarju

(Po statistiki OUZD.)

V januarju 1939 je bilo zavarovanih povprečno 89.657 delavcev. Letni prirast je znašal 1415 delavcev. Napredovale so zlasti tekstilna industrija z letnim prirastom 1025 delavcev, industrija za predelovanje lesa in rezbarstvo 461, oblačilna industrija 270 delavcev, hišna služinčad 268 delavcev itd. Nazadovani pa sta predvsem gozdno-žagarska industrija z letnim padcem 841 delavcev in gradnje nad zemljo 642 delavcev.

Sezijski padec zavarovancev je znašal v tem mesecu 7802 osebi. Najbolj so nazadovale gradnje nad zemljo (—2547), gradnje železnice, cest in vodnih zgradb (—1405), gozdno-žagarska industr. (—1147), industrija kamenja in zemlje (opekarne, kamnolomi) — 810 delavcev. Pomembnejšega sezijskega napredovanja zaposlenosti ni izkazovala v januarju 1939 nobena industrija.

V februarju je bilo zavarovanih povprečno 56.249 (+609) moških, 36.049 (+1597) žensk, skupaj 92.298 (+2206). Bolnikov je bilo 1666 (+108) moških, 1200 (+156) žensk, vseh 2866 (+264). Odstotek bolnikov se je zvišal na 2'96% (+0'16%) pri moških, na 3'33% (+0'30%) pri ženskah ali 3'11% (+0'22%) skupno. Povpr. dnevna zavarovana mezda je bila: moška din 27'86 (+1'54), ženska dinarjev 20'37 (+0'90), skupno dinarjev 24'93 (+1'23). Celotna dnevna zavarovana mezda je dosegla dinarjev 2.301.029'20 (+165.820'40).

Povprečni dnevni stalež zavarovanih delavcev je znašal v februarju 92.298 oseb. Letni prirast je znašal 2206 oseb, medtem ko je lansko leto znašal 8031 oseb.

Tudi povprečni stalež in odstotek bolnikov sta v primeri z lanskim letom manj povoljna. Stalež bolnih zavarovancev se je dvignil za 264 oseb, na 2866 oseb, odstotek pa za 0'22% na 3'11%.

Majhno zboljšanje kaže letni diferencial povprečne dnevne zavarovane mezde.

Celotna dnevna zavarovana mezda je večja od lanskega leta, vendar je njen letni diferencial za okroglo din 136.000 — nižji od lanskega.

Nemški gospodarski načrti glede Romunije

Iz Berlina poročajo, da hoče Nemčija prevzeti ves agrarni presežek Romunije za celo vrsto let. Poleg tega pa hoče Nemčija tudi močno povečati romunsko proizvodnjo. V ta namen bi poslala v Romunijo svoje strokovnjake, ki naj bi dosegli v Romuniji tako znaten presežek proizvodnje, da bi mogla Romunija izvažati še večje količine. Zlasti bi Nemčija skrbela za povišanje gojitve oljnatih rastlin (predvsem soje, lanu, konoplje itd.). Nemčija je tudi pripravljena s svojimi strokovnjaki izvesti poskusna vrtnanja za nafto ter bi tako pridobljene vrelce popolnoma prevzela. Nadalje name-rava izkoristiti Nemčija v donavski Delti rastoči trs in uporabiti za proizvodnjo celuloze. Nemčija tu-

di predlaga, da bi se tečaj marke v Romuniji zvišal od 30—40'5 lejev na 50—55 lejev, ker bi se s tem olajšal romunski izvoz v Nemčijo. Romuni pa se temu upirajo, ker nočejo, da bi se vrednost leja še bolj zmanjšala. Ugovarjajo pa temu predlogu tudi zato, ker bi se na ta način nemški uvoz silno podražil in Romuni od večjega izvoza v Nemčijo ne bi nič imeli. Izvažali bi več, uvozili pa bi manj. Dejansko bi imeli na ta način dvojno izgubo, ker bi za svoje blago dobivali manj, za tuje pa bi morali plačevati več!

Taksiranje prošelj za pretovarjanje carin. blaga

Carinski oddelek fin. ministrstva je izdal naslednje pojasnilo: Če je neko carinsko blago po pomoti carinskih ali železniških or-

ganov bilo poslano na carinsko postajo, ki nima pravice za carinjenje tega blaga ali če je blago pomotoma poslano drugi carinarnici, a ne tisti, kateri bi se po tovrnem listu moralo poslati, potem ni treba nobene posebne prošnje za pretovarjanje blaga na kraj, ki je označen v tovrnem listu, ker se to izvrši po službeni zahtevi in dolžnosti. Zato tudi ni potreba nobenega posebnega odloka, niti ni treba plačati taksa za pretovarjanje.

Druga pa je stvar, če je blago pravilno prišlo na kraj, ki je določen v tovrnem listu ter je pošiljatelj iz tujine z naknadno dispozicijo zahteval, da se pošlje blago drugam ali da se pošlje drugi tvrdki. V tem primeru pa je pošiljatelj dolžan, da sam nosi vse stroške, ki so združeni s pretovarjenjem blaga.

Težave madžarske lesne trgovine

Mehkega lesa Madžarski primanikuie

Zadnja številka revije »Internationaler Holzmarkt« je objavila zanimiv članek madžarskega lesnega trgovca Seppa Laszla o položaju na madžarskem lesnem trgu. V informacijo naših lesnih izvoznikov na Madžarsko objavlja glavne podatke in misli iz njegovega članka.

S priključitvijo Avstrije Nemčiji so nastale za madžarsko trgovino nove razmere in spremeniti mora svoje dobavitelje. Nemčija kot lesna dobaviteljica ne prihaja več v poštev. Z Jugoslavijo in Romunijo se trenutno vodijo pogajanja, pričakati pa je še treba, kakšen vpliv bodo imela na lesno trgovino. Večja vloga pri dobavi lesa Madžarski pripade na vsak način Slovaški, a je še treba pričakati na nadaljnji razvoj dogodkov. Najbolj naraven dobavitelj za okrogli les Madžarski je Podkarpatska Ukrajina, ki je tudi od nekdaj po vodni poti dobavljala Madžarski les. V ta namen so se že svoje dni tudi ustanovile na Tisi žage. Madžarska bi dobavila v zameno Podkarpatski Ukrajini agrarne proizvode.

Kar se tiče Češko-Slovaške je treba pripomniti, da ima ta sedaj bolj agrarni značaj, kar bo vplivalo tudi na trgovino med njo in Madžarsko. Ozemlje, ki je bilo priključeno Madžarski, nima nobenega večjega prirastka na mehkelem lesu, več pa trdega lesa. Tudi to ozemlje več potroši lesa kakor pa ga proizvaja. Zaloge lesa v priključenem ozemlju so bile zelo malenkostne. Med Češko-Slovaško in Madžarsko za poslovno leto 1937/38. sklenjeni kontingenti okroglega lesa v višini 1.225.000 q so se mogli le do polovice izkoristiti. Za madžarske žage nastaja zaradi tega zelo težaven položaj, kajti ne manjka samo ta kontingent, temveč tudi preskrba lesa za tekoče leto napreduje zelo počasi.

Nekateri madžarski krogi zelo propagirajo večji odjem poljskega lesa. Težava pa je v tem, ker Poljska za odjem madžarskih agrarnih proizvodov ne prihaja v poštev in bi zato plačilo večjih količin poljskega okroglega lesa na letelo na težave.

Iz vsega tega sledi, da se pričenjajo za madžarsko lesno trgovino in za madžarske žage zelo težki časi, katerim bodo dorasle le dobro situirane tvrdke.

Madžarski lesni uvoznik nima težav le pri nakupu materiala, temveč zlasti še zaradi negotovosti, v kateri državi naj kupuje surovine. Pri tem pa se povsod kaže rastoča tendenca za cene, ker se dežele-dobaviteljice zavedajo, da je Madžarska v neki stiski. Tu more pomagati samo madžarska vlada, če nastopi z v ta namen potrebno organizacijo. Opaža se,

pravi madžarski lesni trgovec, da imajo tudi izvozne države najraje, če prodajajo le »eni roki«, od države ustanovljeni ali združni organizaciji. Ta prizadevanja so tudi razumljiva, ker gre uvoz totalitarnih držav že to pot.

Stremljenje prodajati v eno roko je razumljivo tudi zato, ker je vedno manj firm, ki izvršujejo posamezne nakupe in prodaje, temveč se vedno bolj združujejo v organizacijah, ker dosežejo na ta način ugodnejše pogoje in cene. Poleg tega pa so tudi na ta način njih posli mnogo manj tvegani.

Če torej z odprtimi očmi proučujemo pločaj za madžarsko lesno trgovino za spomlad 1939., potem moramo ugotoviti naslednje: nenormalne nabavne razmere, težavna nabava manjkajočega surovega materiala, rastoče cene in s tem neizogibno združena slabša kvaliteta ter slabši kupčijski izgledi.

Dodatno k vsemu temu bi bilo treba rešiti še vprašanje uporabe

trdega lesa, ki ga je precej. Tudi tu more pomagati le madžarska vlada. Ali se mora ta les prodati za devize ali pa se mora zamenjati za mehki les. Če ne bi bilo mogoče ne eno in ne drugo, potem je treba najti nove možnosti za porabo trdega lesa doma, da se bo trdi les uporabljal tudi tam, kjer se je doslej uporabljal izključno le mehki les.

Drugo kočljivo vprašanje je pomikanje izvežbanega naraščanja za žagarsko industrijo in za lesno trgovino. To vprašanje postaja vedno bolj pekoče, ker se je skozi leta zanemarjalo. Brez praktične in temeljite naobrazbe ni lesnega strokovnjaka, ki bi bil kos sedanjim težkim nalogam v lesni stroki.

Ureditev razmer na madžarskem lesnem trgu se mora izvršiti ali na ta ali pa na drug način. Da bo pri tem marsikatero podjetje padlo, je neizogibno, toda pri tem imamo vsaj to tolažbo, da je to, kar je ostalo, zdravo.

Vinogradništvo in vinska trgovina v Sloveniji

Na vinogradniškem zborovanju v Ljutomeru je podal obširen referat o položaju na našem vinškem trgu in našem vinogradništvu inž. Jože Suhadolc. Iz njegovega referata posnemamo:

V Sloveniji je 26.000 ha vinogradov ali 3'13% vse obdelane zemlje. Gostota prebivalstva je v vinorodnih krajih znatno večja kot v drugih ter znaša 100 do 150 ljudi na km², dočim je povprečna gostota v Sloveniji le 70 na km². V 4 okrajih je vinogradništvo važna panoga, v 9 pa najvažnejša panoga kmetijstva.

Kot producent vina je Jugoslavija v Evropi na šestem mestu, za Francijo, Italijo, Španijo, Romunijo in Portugalsko. Za Jugoslavijo so še Grčija, Madžarska in Nemčija.

Povprečno potroši vsaka oseba na leto v Jugoslaviji 33 l vina in 3 l piva, v Franciji 212 l vina in 29 l piva, v Angliji 2'5 l vina in 64 l piva, v Nemčiji 7 l vina in 58 l piva.

Vina je izvozila Jugoslavija poseben mnogo v l. 1930. in 1931., ko je izvozila 1239 vagonov oz. 1702 vagona v vrednosti 48'4 oz. 51'8 milijona din. Nato pa je začel izvoz vina rapidno padati in dal l. 1932. le še 17'2, naslednje leto le 5'8, l. 1935. celo samo 2'4 milijona din. Nato se je začel polagoma dvigati in dosegel lani 259 vagonov vina v vrednosti 9'4 milijona din. Tudi povprečna cena izvoznega vina se je popravila. Leta 1933. je znašala le 1'9 din za liter, l. 1937. 2'7 in lani 3'6 din.

Ves izvoz našega vina pa ne doseže niti 1% naše proizvodnje. V Nemčijo, ki je uvozila l. 1937. nad 1 milijon hl vina, smo mi izvozili le 0'12% te količine.

Iz Slovenije smo izvozili l. 1936. skupno 1960 hl vina (1330 hl v Avstrijo, 630 hl v Češkoslovaško), v druge banovine pa 482 hl. Leta 1937. se je izvoz vina zmanjšal na 1570 hl (1070 hl v Avstrijo in 500 hl v Češkoslovaško), a tudi v druge banovine smo izvozili le še 173 hl. Izvoz vina iz Slovenije dosega le pol do tri četrtine odstotka vse produkcije.

Kriza slovenskega vinogradništva je prav za prav v tem, ker se naša vina ne prodajo. Vrh tega pa se pije v Sloveniji vedno več banaških in dalmatinskih vin. Slovenska vina so kvalitetna in bi mogla na tujih trgih konkurirati, če bi bila tudi tipizirana. To bi se moglo doseči le z ustanavljanjem velikih združnih kleti.

Rešitev slovenskega vinogradništva je v zbolšanju kakovosti vin in njih tipiziranju, ker drugače ni mogoča uspešna vinska trgovina.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Politične vesti

Z velikimi obredi in slavnostmi je bil včeraj v baziliki sv. Petra v Rimu kronan papež Pij XII. Pri-sostvovala so razen vatikanskega dvora zastopništva 40 držav. Več ko pol milijona ljudi je spremljalo svečanosti. Po sprejetju tiare je dal novi papež apostolski blagoslov.

Za novega državnega podtajnika je imenoval papež Pij XII. kardinala Maglionija, bivšega papežev-vega nuncija v Parizu.

Chamberlain pripravlja sklic svetovne konference za ureditev vseh političnih in gospodarskih vprašanj. Roosevelt je izjavil, da bo z vso silo podprl ta namen. Uredi naj se zlasti francosko-italijanski spor, sklene letalski Locarno, reši nemško kolonijsko vprašanje in pripravi končna razorožitvena konferenca.

Predsednik Hacha je na željo slovaškega parlamenta imenoval novo slovaško vlado s predsednikom dr. K. Sidorjem. Novi ministri so: dr. Sokol zunanji, dr. Sivak prosvetni, J. Stano prometni, P. Zatkó trgovinski, A. Hrnčar finančni in Gejza pravosodni. V proglasu opozarja nova vlada na potrebo skupnosti s Češko in Moravsko. Vmesna Sivakova vlada je trajala samo dva dni.

Vzrok za te energične korake osrednje praške vlade je v agitaciji, ki so jo nekateri separatisti s prof. Tuko na čelu začeli proti skupnosti Slovakov s Čehi. Na kakšno zunanjo pobudo se je začela ta agitacija, še ni popolnoma razjasnjeno. Dejstvo je le to, da so v Bratislavi Slovaki Nemce navdušeno pozdravljali, da je pobegnil v Nemčijo vodja nemške manjšine na Slovaškem Karmasin in da je v Nemčijo pobegnilo tudi več bivših slovaških ministrov, a doktor Tiso je poslal pismo Hitlerju. Upati pa je, da se bodo spori mirno poravnali.

V Prago je namreč že prišlo predsedništvo slovaškega deželnega zbora, ki ima po ustavi pravico, da predlaga predsedniku republike kandidate za vlado. Upati je, da bo prišlo med osrednjo praško vlado in zastopstvom slovaškega deželnega zbora do popolnega sporazuma, ker tudi trezni Slovaki nikakor ne zagovarjajo gonje, ki so jo nekateri razvili proti Čehom.

Hitler si je dal vsako uro poročati o stanju na Slovaškem. Nemški tisk je začel ostro kampanjo proti Pragi. Italijanski tisk se omejuje na to, da ponatiskuje nemške liste. Vendar pa se splošno misli, da zaradi slovaških dogodkov ni ogrožen mednarodni mir.

Položaj v Madridu je še neizpremenjen. Med četami obrambnega sveta in komunisti so se bili hudi boji. Na vse zadnje so se komunisti v Madridu vdali. V drugih krajih pa odpor komunistov še traja.

Vojna proti republikanski Španiji je še vedno zamotana in general Franco se ne more odločiti za večji napad, ker je fronta še vedno trdna. Burgos oz. Barcelona pa poroča celo, da se je položaj spremenil v prid Negrinovcem in da se je začel med strankama hud radijski boj. Komunisti so napadli s tanki Valencijo, a so bili ujeti.

Japonci so bili znova premagani v dveh večjih bitkah ter so se morali v Šensiju v neredu umakniti. Kitajci so začeli napadati tudi pri Kantonu.

Angleški notranji minister Samuel Hoare je imel na zborovanju konservativne stranke govor, v katerem je najprej krepko poudaril angleško vojno pripravljenost, nato pa govoril o potrebi sodelovanja vseh narodov. Potrebno bi bilo, da bi predsedniki avtoritarnih držav ter predsednika francoske in angleške vlade skupno postavili temelje za novo in miroljubno evropsko politiko. Če bi se njim pridružil še predsednik Združenih držav Sev. Amerike, bi vsi postali naravnost dobrotniki človeštva, ker bi se nehalo še blazno oboroževanje. Ljudje bi dosegli tako visoko življenjsko raven, kakor je še ne pomni zgodovina. Na koncu svojega govora je Hoare izrekel upanje, da pride do sporazuma med angleško in nemško industrijo.

Na seji izvršnega odbora komunistične stranke je Stalin orisal smernice sovjetske zunanje politike ter ostro zavrnil one, ki so hujskali k oboroženemu boju med Nemčijo in Rusijo zaradi Ukrajine. Ve, da bi nekaterim velesilam zelo dobro došlo, če bi se Sovjetska Rusija zapletla v vojno. Tega pa Sovjetska Rusija neče storiti. Sovjetska Rusija je miroljubna in se ogiba vseh mednarodnih napetosti. Gledala bo na to, da se ne zaplete v nobene mednarodne konflikte. Svojo vojaško silo pa bo Rusija čim bolj izpopolnila. Rusija želi sodelovati z vsemi državami, ki so za ohranitev miru.

Denarstvo

Beograjska borza

Promet efektov je bil pretekli teden spet nekoliko večji in je dosegel 49 proti 3'6 milijona din. Padel je samo tečaj vojne škode na 477'50, drugi papirji so napredovali ali pa so ostali nespremenjeni. Največji je bil skok pri 4% agrarnih obveznicah iz leta 1921., in sicer od 62'50 na 63'25. Napredoval je za pol poena tudi 7% Blair, ki je zaključil s 96'50, 8% nespremenjeno na 103'50, Seligman je spet v prometu s tečajem 103, begluške z 92, 6% ne dalmatinske obveznice pa so zboljšale svoj tečaj za četrt poena. Tendence je bila splošno krepkejša.

Trdne so bile delnice in je notirala Narod. banka 7700 do 7720. Iskane so bile delnice PAB, a brez kupčij, in to po 233 oziroma večje po 239.

Donosnost državnih papirjev znaša: vojna škoda 5'23%, dalm. 6'55, 8% ni Blair 7'77, 7% ni 7'15%, begluške 6'52, Seligman 6'88, inv. 7% no posojilo 6'86, stabil. 7'05%.

Devizno tržišče je kazalo nesprenmenljivo tendenco za funt in marko, padli so samo grški boni od 35 na 33. Marka je ostala na 13'80, funt 238, s primom 258. Ves devizni promet tega tedna je znesel okroglo 28 milijonov din.

Poraba »šalterskih« deviz

Glede porabe šalterskih deviz je Narodna banka izdala naslednjo okrožnico:

1. Pooblaščenim zavodi morajo od šalterskih deviz 50% redno vsak dan poleg ostalih izvoznih deviz vnašati v predpisani seznam zaradi prodaje na borzi za blagovna plačila.

2. Preostalih 50% se more porabiti kot izključna dotacija za prodajo deviz po neblagovnih osnovah kot n. pr. poraba za potovanja v neklirinske države, po raznih pooblastilih ministrstva financ.

3. V seznam, ki ga zavodi vsak dan dostavljajo Narodni banki, se vnese 50% dotoka šalterskih deviz poleg ostalih na stran ponudbe v skupni številki.

4. Tudi oni del šalterskih deviz, ki se porablja za neblagovne svrhe, se mora izvesti po borzi, toda se ne vnaša v seznam, ki se predlaga Narodni banki in borzi. Te devize, v kolikor imajo potrebe za svoje komitente, bodo zavodi kompenzirali po borzi, one količine, katerih pa ne porabijo za svoje komitente najdalje v roku 5 dni, morajo prodajati drugim pooblaščenim zavodom po borzi.

5. Po teh navedbah morejo pooblaščenim zavodi za neblagovna plačila, navedena v točki 2. te okrožnice, porabiti izključno drugo polovico šalterskih deviz.

6. V kolikor posamezni zavodi nimajo dovolj deviz za kritje vsega povpraševanja svojih komitentov po neblagovnih plačilih, jih morajo opremiti s kronološkim redom prijave, izvzemši upravičeno nujne in važne primere.

Poštna hranilnica v februarju

V februarju se je število vlagateljev povečalo za 5172 na 540 tisoč 76. Vsota hranilnih vlog se je dvignila za 42 na 1.365,6 milijona din.

V čekovnem prometu je sedaj skupno 25.876 čekovnih računov, promet po teh računih je znašal 7,35 milijarde din, od česar je bilo 57'55% brezgotovinskega. Vloge po čekovnih računih so narasle na 1.697,4 milijona din. Vse vloge v Poštni hranilnici presegajo 3 milijarde din.

Odlog plačil

je dovolilo kemtijski ministrstvo Kmetijski hranilnici in posojilnici

v Srednji vasi v Bohinju za dobo 6 let za dolgove, nastale do 3. decembra 1937. Obrestna mera za stare vloge se računa po 2%.

Zoper črne devizne borze se pripravljajo strogi ukrepi, kakršni so že v veljavi v drugih državah, kjer je predpisno omejen promet z devizami in valutami. Ker doslej niso bile določene nikake kazni za te posle, se je črna borza zelo razvila. Po novi uredbi se uvedejo stroge kazni za vsak poskus brezpravnih devizne trgovine. V veljavo bo stopila že 1. aprila. S tem bi bili prizadeti mnogi tuji spekulanti, ki so nas oškodovali že za zelo znatne vsote. V Grčiji velja za te prestopke kazni z zaporom do 5 let ali deportacija.

Z zlatom, ki ga dobi Nemčija od Češkoslovaške (skupno 12.172 kg), se zviša nemška zlata podloga od 71 na 113 milijonov RM. S priključitvijo Avstrije je dobila Nemčija še več zlata, ki pa v izkazu Reichsbanke ni vidno.

Angleški finančni minister Simon je v parlamentu izjavil, da je angleška vlada sklenila braniti kitajsko valuto, ker zahtevajo to angleški gospodarski interesi na Daljnem vzhodu. V ta namen se bo ustanovil poseben stabilizacijski fond v višini 10 milijonov funtov, za katerega je prevzela jamstvo Anglija.

Belgija bo izdala v promet nove srebrnike po 50 frankov. Srebrniki imajo 83,5% srebra in 26,5% bakra. Težki so 20 g. Vrednost kovinskega denarja ne sme z novimi

srebrniki presegati vsote 1500 milijonov belg. frankov.

Devalvacija holandskega goldinarja je dosegla skrajno mejo in sicer 1,8875 g za 1 dolar, to je od novembra za 2,15%.

Zivnostenska banka v Pragi izkazuje za lansko leto zmanjšanje hranilnih vlog od 2.945, na 2.179,9 milijona K, ter zmanjšanje čistega dobička od 20,2 na 16,05 milijona K. Dividenda banke se bo zato znižala od 7,5 na 6%.

Banca d'Italia je izplačala za preteklo leto 6% dividendo. Druge italijanske velebanke so večinoma izplačale le 4% dividendo.

Banca Commerciale Italiana je zaključila lansko leto z dobičkom 36 milijonov lir proti lanskemu 35 mil. in bo izplačala 4%no dividendo.

TEDEN NA LJUBLJANSKI BORZI

POSEBNO POROČILO „TRGOVSKEGA LISTA“

Lesno tržišče

Tendence je še vedno nestalna oziroma skorajda mlačna, promet na ljubljanski borzi zopet slab, na tukajšnjem tržišču srednji glede domače potrošnje, glede izvoza pa tudi zelo nezadovoljiv.

Cene naših lesnih proizvodov so nesprenmenjeno stalne tako za bukov les kakor tudi za hrastov in ostali trdi les, medtem ko so cene za mehki les, predvsem smrekovino in jelovino, celo znatno poskočile, seveda le za okrogli les in tesano blago, ker je do nedavnega notiralo precej nizko. Tako je n. pr. poskočila cena za smrekove in jelove hlode I/II vrste v monte kvaliteti od 10 do 20 dinarjev pri m³, dalje pri merkantilnih bordonalih od 15 do 20 dinarjev pri m³, pri filerjih od 5% col od 5 do 10 dinarjev pri m³ in pri brzajavnih drogovi za 15 dinarjev pri m³. Nasprotno pa je padla cena našim drvam za približno 1 dinar pri bukovih in pol dinarja pri hrastovih drvah (za 100 kg).

Baš nasprotno čvrsto tendenco pokazuje domače oglje, ki se je v zadnjih tednih okrepilo v ceni za 4 do 6 dinarjev pri 100 kg.

Zadnje novice:	za 100 kg	
	od	do
bukova drva	11-50	13-—
hrastova drva	8-50	10-50
bukovo oglje	48-—	56-—
ogljje »canella«	56-—	60-—
hlodi I/II, monte smre-	za m ³	
ka in jelka	150-—	180-—
bordonali merkantilni	170-—	200-—
filerji % col	185-—	205-—
brzajavni drogovi	150-—	190-—

Trenutno se iščejo

predvsem deske smreka-jelka v tretji in četrti kakovosti od 16 cm dalje, za tem smrekove-jelove 12 mm škorote ter smrekovi plohi štirinapmetrske dolžine, razen tega pa še madrieri v posebnih dimenzijah, prav tako pa tudi 18 mm neobrobijene javorjeve deske in hrastovi frizi v prvi in drugi kvaliteti 25 mm debeline. Dočim je do nedavna bilo oglja na pretek, je poraba nenadno poskočila ter zelo občutno zmanjšala domače zaloge, kar je povzročilo obenem tudi porast dosedanjih sicer dokaj slabih cen. Seveda pa je tudi produkcija v ugodni zimi zavzela takšen obseg, da bo z lahkoto zadostila še tako velikim potrebam, posebno še, ker blago za izvoz itak ne pride v poštev.

Radi mile zime je letos pričakovati zelo zgodnje stavbene sezone. In res vsi znaki kažejo, da bo letošnja sezona še posebno živahna, ker je čim večje in stalnejše povpraševanje po stavbenem lesu. t. j. po tesanih tramih in deskah slabše kvalitete. To pa je bil razlog več za dvig cen vsem vrstam gradbenega lesa, zlasti še, ker stalno prihajajo nova povpraševanja po tem blagu tudi iz južnih krajev naše države. Ker izgleda, da bo ugodno vreme trajalo še vsa pomlad, pač ni strahu za dober plasma znatnih količin stavbenega lesa že doma, kjer se je stavbena sezona prav za prav že začela.

V lesni trgovini sami se položaj ni bistveno spremenil in suho vreme nadvse ugodno vpliva na produkcijo, ki se je zelo zboljšala ter je svoje zaloge v znatni meri tudi izpopolnila. Največ se pač producira smrekovine in jelovine, dočim je v bukovini, hrastovini ter v trdem lesu sploh nekakšen splošen zastoj. Kupčuje se večinoma le v mehkem lesu monte kakovosti. Drva se ne iščejo več, kar je povzročilo navedeni padec cen. Nasprotno pa se stalno išče oglje, kar zelo ugodno vpliva na cene in produkcijo.

Izvoz našega lesa

je slej ko prej zelo slab oziroma neznamen, in v naši izvozni trgovini vlada kljub pričeti pomladanski sezoni še vedno pravcato mrtvilo. Iz zanesljivih virov izveva, da sta Nemčija in Italija nedavno sklenili z Rusijo večje pogodbe za dobavo izdelanega lesa, kar mora vsekakor zelo slabo vplivati na

naš izvoz v omenjeni sosedni državi. Če pa bo Rusija nudila tema državam svoje blago po tako nizkih cenah, kot se je to zgodilo zadnjič, potem bo naša lesna trgovina sila resno ogrožena, ker je pač docela jasno, da bomo povsem izgubili tako nemški kakor tudi italijanski trg.

V delno pomirjenje pa nam je bližajoči se konec španske bratovorne vojne, ki je razdejala malone vse najprometnejše kraje v tej veliki državi. Konec španske vojne, ki ga vsi iskreno želimo, bo ugodno vplival tudi na naš izvoz; čim bodo namreč tamkaj razmere vsaj nekoliko urejene, bo gotovo prišel naš izvoz bukovine zopet do veljave, da gradbenega lesa niti ne omenjamo.

Anglija sicer še vedno kupuje pri nas, toda le kvaliteto blago v specialnih dimenzijah, t. j. po posebnih naročilih in nudi za to srednje cene, ki vsekakor niso bog ve kako ugodne.

O elektrifikaciji sušaške proge

V hrvatski javnosti je zbudil mnogo zanimanja tisti del proračuna prometnega ministrstva, ki določa 60 milijonov din za ureditev vožnje oz. plačilne službe skozi sušaški predor z Dieslovimi lokomotivami.

Zanimivo je, kar poroča o tem vprašanju »Hrvatski dnevnik« v svojem dopisu s Sušaka, ki zahteva popolno elektrifikacijo proge. Dopis naglašava veliki pomen proge kot zveze za vse Podonavje, ki se bo še povečal z novo progo iz Slovenije od Črnomlja na Vrbovsko.

Za elektrifikacijo govorijo tudi tehnični in gospodarski razlogi. Pri jakosti lokomotive 2000 KS in učinku 0,7 bi porabila lokomotiva 750 kg olja na uro. Pri ceni 2,80 din za kg bi to zneslo 2100 din. Že to je dokaz, da se elektrifikacija z Dieslovimi električnimi lokomotivami ne splača. Parne lokomotive so 2 do 3 krat cenejše, ker velja njih pogon za isto silo 900 din na uro. Tudi ne bi zadoštovalo pet strojev, kolikor jih navaja proračun. Računati moramo tudi z vedno večjim tovarnim prometom in posebno tovrne lokomotive povzročajo zdaj največ dima in dušljivih plinov, tako da bi polovična rešitev vprašanja ne imela nobenega smisla. Pisec tudi dvomi o vrednosti navedbe, da bi se Dieslovimi stroji mogli uporabljati še na drugih progah. Z gospodarskega stališča pa je proti taki rešitvi tudi zaradi tega, ker bi morali za te stroje uvažati drago surovo ali plinsko olje za devize, ki jih zbiramo s prodajo kmetijskih pridelkov po mizernih cenah. Postavka določa 60 milijonov din samo za nabavo strojev in torej s tem zneskom še ne bi bile krite ostale potrebne naprave: delavnice, tanki in prezidave postaj.

Splošno bi ta rešitev ne bila nikaka rešitev celotnega vprašanja. Na vsej progi bi ostala ista hitrost vlakov kot sedanja, prometna zmogljivost ista in predori bi bili zadušeni, kakor so doslej, že zaradi tega, ker tudi Dieslovimi stroji delajo plin. Izdali bi torej okrog 80 milijonov din po nepotrebnem, s to škodo za naše narodno gospodarstvo, da bi namesto domače pogonske snovi uvažali drago olje.

Neprimerno boljša je torej druga rešitev, ki jo omenja predlog proračuna, to je elektrifikacija proge, ki bi veljala 180 milijonov dinarjev in za katero bi dajale tok domače centrale, zlasti banovinska električna podjetja savske banovine, ki so že predložila ponudbe. Elektrificirala bi se s to vsoto vsa proga Sušak-Moravice. Prednosti tega predloga so očitne tudi za tujski promet, ker bi se odpravili plini. Dosegla bi se dvakrat večja hitrost vlakov in s tem podvojila tudi zmogljivost celotne proge. Kako velik pomen ima to za zvezo Podonavja z morjem, za Sušak in za zvezo Slovenije z morjem, je očitno, tem bolj če se uresniči proga Črnomelj-Vrbovsko.

Gospodarsko je popolna elektrifikacija edina pravilna rešitev. Pogon je najcenejši in lokomotive so trikrat cenejše od Dieslovih. Vsi stroški elektrifikacije bi se mogli torej kmalu amortizirati. Poleg tega bi se z novo potrebno centralo ukoristile domače prirodne pogonske sile, ki bi drugače ostale le mrtev kapital. Navajamo ta dopis v informacijo naših gospodarskih ljudi, ki žele, da bi se ureditev naše zveze z morjem rešila kar najpravičneje.

Opozorjamo na današnji oglaš Prometne banke d. d. v Ljubljani ter jo toplo priporočamo vsem cenjenim naročnikom.

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni ROGAŠKI SLATINI

Nove knjige

Trgovinstvo

Potrebna knjiga za šole in življenje

Naša gospodarska književnost je obogatena z novo knjigo, ki je sicer v prvi vrsti namenjena trgovskim akademijam, vendar pa bo zaradi svoje bogate vsebine prišla v korist tudi praktičnim gospodarjem. Ta knjiga je »Trgovinstvo«, ki ga je napisal profesor Dr. trg. akademije v Ljubljani dr. Jože Mihelak in založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Pisatelj obravnava najprej podrobno pojem trgovine, nadalje organizacijo in vrste trgovine. V preglednih definicijah podaja pojme o trgovinskih podjetjih, o trg. posredovalcih ter prometnih napravah, ki služijo trgovini ter o pomožnih trgovinskih podjetjih. V teh poglavjih podaja primere za pooblastila, za objave vpisov v trgovinskem registru in »Službenem listu«, primere družbene pogodbe (za družbe z o. z. in prijave te pogodbe), primere komisijske in agenturne pogodbe. V poglavju o prevozi obravnava, podkrepjeno s številnimi primeri in vzorci poštini, brzojavni in telefonski promet, železniški promet in sploh vse vrste prevoza.

V naslednjih poglavjih pa so obravnavani predmeti trgovine od blaga pa do efektov, temu sledi opis tehnike blagovne trgovine in denarnega in plačilnega prometa. Poglavje o kreditih podaja na splošno pojem in vrsto kreditov. Sledi kratek opis ustanov, ki pospešujejo trgovino, in pregledna slika tržne organizacije od sejmov do borz. Poglavje o bankah vsebuje podatke o posredovanju kreditov in plačil, o bančnih poslih sploh in o nosilcih teh poslov: denarnih zavodih. Tudi zavarovanje ima svoj del, v kolikor je v zvezi s trgovino.

Zadnja četrtina knjige je posvečena mednarodni trgovini. Po uvodnih pojmi pisatelj podrobno opisuje mednarodni promet in njegove institucije. Posebna poglavja so posvečena glavnim panogam naše izvozne trgovine. Nadalje vsebuje knjiga tudi najbolj značilne primere naše uvozne trgovine (kavé, riža, sadja, popra, porcelanskega blaga, jedilnega pribora, polesnega blaga in elektrotehnične materiala).

Kot smo že omenili, je vsako poglavje ilustrirano z najbolj značilnimi primeri s točnim faksimilom originalnih računov, tovarnih listov in sploh vseh dokumentov. Na koncu je pridejano več tabel: naših važnejših obveznic in zastavnih listov, valut, mer in uteži.

Knjiga bo izpolnila v največji meri svoj namen, saj je v zgodeščni obliki na nekaj nad 400 straneh podano toliko gradiva, kot ga le redko dobimo v drugih literaturah. Pojmi so definirani točno in kratko in ponazorjeni tudi z grafikoni. Toda tudi vsem onim, ki so se morali posluževati svoj čas učbenikov v drugih jezikih, bo izredno koristna, ker jim bo služila kot slovar tujih izrazov, katere navaja knjiga v dobri slovenščini. Cena knjige je za naše razmere in z ozirom na ogromno zbrano gradivo nizka, saj stane samo 80 din (vezan izvod).

V četrtek 16. t. m. ob 10. uri v Trgovskem domu v Ljubljani seja Osrednjega odseka trgovcev s tekočimi gorivi.

Dnevni red:

1. Tekoče zadeve.
2. Delegacija v Beogradu.
3. Slučajnosti.

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje firme:

Celjska tovarna za mletje mineralov ing. M. A. Westen, Celje-Gaberje. Obratni predmet: tovarniško mletje žitca, kremenca in drugih rudnin. Imetnik Maks Adolf Westen, industrialec Celje. Prokura se podeli Feliks Tomiču. Firmo podpisuje imetnik ali prokurist samostojno.

Spitzer Ludvik, trgovina s poljskimi pridelki na debelo, Dolnja Lendava. Imetnik trgovec Ludvik Spitzer.

Weisz Ziga, trgovina z manufakturami in konfekcijo na drobno v Dol. Lendavi.

Idealeks Nylvit & Šimek, Domžale. Obratni predmet: mehanično izdelovanje vsakovrstnih tkanin na rokodelski način in izdelovanje vseh vrst vate. — Javna trgovska družba. Družbenika: Adolf Nylvit, tkalec, Josip Šimek, tekstilni uradnik. Družbo zastopata oba družbenika skupno.

L. Frim, Murska Sobota. Obratni predmet: trgovina z deželnimi pridelki, železnino, tehničnimi in poljedelskimi stroji. Imetnik Ladislav Frim, trgovec v Murski Soboti.

Jugoslovanska tiskarna in knjigarna družba z o. z., podružnica v Novem mestu. Poslovanje podružnice so vsakokratni poslovodje glavnega podjetja, ki so: Anton Čadež, dr. Tomaž Klinar, stolni kanonik, univ. prof. dr. Odar, dr. Pečjak, predsednik KTD, katehet Zaplotnik in mestni katehet Tome. Družbo zastopata po dva poslovodja skupno.

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

Brata Golobič, Celje. Iz družbe je izstopil Anton Golobič, vstopila pa je Mara Golobič, ki je tudi upravičena sama ali skupno z Golobičem Josipom podpisovati firmo.

Semenič Stanko, Gornja Radgona. Obratni predmet je razširjen še na trgovino s konji na debelo.

A. Oblak, lesna trgovina, družba z o. z., Graben. Vpisala se je razdružitev družbe z likvidacijo. Li-

Seja Osrednjega lesnega odseka

pri Zvezi trg. združenj dravske banovine v Ljubljani bo v sredo, dne 15. marca 1939 ob 10. uri dop. v Trgovskem domu v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 27.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo o seji Strokovnega odbora (g. Fran Lahovnik).
4. Nove uzance za les.
5. Monopoli in izvoz lesa.
6. Slučajnosti.

Radi velike važnosti posebno 3. do 5. točke dnevnega reda prosimo, da se seje zanesljivo udeležijo vse sekcije oz. vsa združenja po svojih zastopnikih.

Predsednik:

Tajnik:

Fran Škrbec

dr. Ivko Pustišek

kvidator je dosedanj poslovođa Anton Oblak na Grabnu.

»Biofilm«, družba z o. z. v Ljubljani. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator: priv. uradnik Rado Jurec.

Ivan Jax in sin, Ljubljana. Vpišeta se prokurista Rudolf Schweitzer in Emerik Tschokert, oba uslužbenca tvrdke.

Schneider & Verovšek, Ljubljana. Izbrise se zaradi smrti javni družbenik Jurij Verovšek, vpiše pa novi družbenik Josip Verovšek, trgovec v Ljubljani. Poočituje se,

Povpraševanja po našem blagu v tujini

126 — Casablanca: bel fižol in suha povrtnina,

127 — Montreuil Bois Francija: sveže sladkovodne ribe, karpji, ščuke, postrvi,

128 — Montevideo: oljčno olje, suho sadje (češplje), sardine v olju in druge ribje konzerve, zdravilne rastline (bolhač) za Urugvaj in Argentino,

129 — Johannesburg: bombažno in volneno blago, kratko blago, stekleno blago,

130 — Helsinki: koruza za setev,

131 — Montreal: bombažne peče v raznih barvah,

132 — Montevideo: železnina, igrače, drobnarije,

133 — Tel-Aviv: papir, železnina, tekstilno blago in drugi industrijski izdelki,

134 — Praga: zdravilne rastline, zlasti secale cornutum,

135 — Pariz: divjačina (zajci), želve, perutnina, sir, sveže ribe, suha povrtnina, sveže in suho

da se je ime javne družbenice Anice Verovšek zaradi možitve spremenilo v Rustia Anica. Družbo zastopajo vsi družbeniki, in sicer vsak samostojno.

Bratje Piatnik, Gebrüder Piatnik, Njivice pri Radežah. Vpiše se nov družbenik Frnac Ragg, industrialec na Dunaju, ki zastopa družbo skupno s še enim družbenikom ali prokuristom.

Škofjeloška predilnica, družba z o. z., Škofja Loka-kolodvor (Trata). Vpiše se poslovodja dr. Markgraf Jurij, tovarnar v Kranju.

sadje, konzervirano sadje, svinjska koža, lipovo cvetje,

136 — Atene: fižol in koščice mandeljnov,

137 — Köln: odpadki od kože za proizvodnjo kleja in želatine.

Ponudbe iz tujine:

20 — Milan: iščejo se zastopniki za lesen pribor za tekstilno industrijo,

21 — Montevideo: koža, volna, loj, laneno olje in seme, limone in pomaranče,

22 — Vivres Virvers (Belgija): iščejo se zastopniki za volnene tkanine,

23 — Montevideo: laneno seme.

Interesenti naj se za naslove obrnejo na Obaveštajni odsek Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, Beograd, Ratniški dom. Pri tem naj navedejo svoje ime in številko, pod katero je ponudba

Doma in po svetu

Zun. minister dr. Aleksander Cincar-Marković je podal v skupščini velik ekspozé o naši zunanji politiki. Dejal je, da se je življenjska moč naše države pokazala v lanskim evropskim krizi, iz katere smo izšli okrepljeni. Izkazalo se je, da je bila pravilna politika, ki smo jo vodili vsa zadnja 4 in pol leta. Jugoslavija je dokazala, da je za ohranitev ravnovesja v južnovzhodni Evropi neobhodno potrebna.

Nato je prešel na odnose Jugoslavije do drugih držav in najprej do Češko-Slovaške. Češkoslovaško je takoj v začetku postalo vprašanje evropskega miru in s tem prešlo v roke velesil. Monakovski sporazum je bil posledica tega in z njim je bil mir ohranjen. Bratski češkoslovaški narod si gradi sedaj nove temelje svoje države in naš narod spremlja njegovo prizadevanje s simpatijami. Nato je govoril o uspehih Balkanske zveze, miru na Balkanu in zlasti še o odnosih z Bolgarsko ter o uspešnem prizadevanju, da se naši stiki z njo še poglobijo.

Znane so davne politične in čustvene zveze našega naroda s Francijo in ena osnovnih težnjav vlade bo, da se to preizkušeno prijateljstvo še ohrani. Zlasti pa si prizadevamo, da poglobimo tudi trgovske zveze s Francijo. Prijateljske zveze z Vel. Britanijo so že stalnica naše politike. Obisk kneza-naměstnika Pavla v Londonu je dokazal tople simpatije angleške javnosti za naš narod. Prizadevanje londonske vlade za ohranitev miru spremljamo z največjimi simpatijami.

Soseščino z močno in napredno nemško državo smo doživeli v trenutku, ko so bile naše zveze z njo najboljše. Naše prijateljstvo se je nato le še utrdilo in z največjim zadovoljstvom smo sprejeli prijateljske izjave kancelarja Hitlerja v njegovem govoru 30. januarja. Tudi z našo drugo sosedo Italijo

živimo v popolnem prijateljstvu, kakor ga je določil jugoslovansko-italijanski dogovor. Velika dokaza naših dobrih odnosov z Italijo sta bila prihod predsednika Mussolinija na naše ozemlje in obisk zun. min. grofa Ciana. Medsebojno zaupanje na Jadranu je bilo od nekdaj naš cilj in temu cilju bomo tudi v bodoče posvetili vso pozornost.

Glede drugih držav je dejal, da se razmerje do Madžarske razvija v duhu dobre sosesčine, v notranje boje španije se nismo vmešavali, a smo sedaj priznali vlado generala Franca. Prirčno razmerje do Poljske bomo še bolj gojili. Z Albanijo pa vzdržujemo dobro sosesčino.

Na kratko je nato podal zun. minister program naše trgovinske politike ter je zaključil svoj ekspozé s pogledom v bodočnost. Pod modrim vodstvom kneza-naměstnika in oprta na legendarno hrabrost naše vojske bo vlada nadaljevala svojo politiko miru. Skupščina je sprejela ekspozé z odobravanjem.

Ministrski predsednik Cvetković je imel v petek v skupščini ekspozé o notranji politiki vlade, ki ga je pričakovala vsa javnost z največjim zanimanjem. Uvodoma je najprej govoril o razdiralnem delu komunistov, ki so svojo propagando prilagodili popolnoma kraljevnim razmeram. Potrebno je skupno delo vseh, da se to razdiralno delo komunistov prepreči. Min. predsednik Cvetković je dejal, da so se lani od vlade zakoni mnogo bolj liberalno uporabljali, kar najbolj dokazuje to, da je imela opozicija 6725 zborovanj, katerih se je udeležilo nad 24 milijona ljudi.

Zatem je govoril predsednik Cvetković o svobodni tiski ter med drugim dejal: Sedanji zakon o tisku, čeprav uvodoma poudarja, da je tisk svoboden, ima zelo ostre in nejasne določbe, da je povzročil zelo strog tiskovni režim. Danes pa da je kljub strogim odredbam tiskovnega zakona v glavnem omogočena svobodna politična reportaža ter nepristransko poročanje o raznih državnih in političnih vprašanjih. Kr. vlada upa, da bo mogla sodelovanjem tiska in javnosti v naj-

krajšem času zagotoviti še popolnejšo in svobodnejšo izmenjavo misli o perečih vprašanjih našega javnega življenja.

Naslednje besede predsednika Cvetkovića so veljale hrvatskemu vprašanju. Smer notranje politike je, da se začne čim hitreje reševati vse to, kar obsega pojem hrvatskega vprašanja. Reševati pa je treba to vprašanje z vso iskrenostjo in resnostjo. Ni mogoče rešiti to vprašanje z eno potezo, temveč le s skupnimi pogajanjmi. Predvsem pa je potrebno večje zaupanje. Strojene so bile velike napake in te je treba popraviti. Ustvariti se mora popolnoma prijateljsko ozračje. Hrvatsko vprašanje se mora rešiti z iskrenim lojalnim in poštenim sporazumom vseh zainteresiranih strani. Kakšne bodo meje tega sporazuma, danes še ni mogoče navedeti. Pokazale pa se bodo same, ko se bodo pogajanja začela. So stvari, ki so izven vsake razprave, so pa tudi stvari, o katerih je mogoče razpravljati. Kr. vlada hoče, da se vsa vprašanja, ki se tičejo tega vprašanja, rešijo. Kadar je govora o sporazumu, tedaj nikakor ne more biti govora o diktiranju kake volje. Ta pogoj morata pošteno izvršiti obe pogodbenici. Rešitev mora biti v vsakem primeru takšna, da dobi Hrvatska stvarno in formalno enakopravnost v mejah te države, ki je oni niso niti z enim svojim političnim aktom oporekali. Samo tako se more okrepiti notranja moč Jugoslavije. Če do takšnega pojmovanja po 20 letih našega skupnega življenja ne pride, bo padla velika odgovornost na vse, ki so z ozkim in enostranskim delom onemogočili to veliko delo utrditve notranjega miru.

Glede političnih zakonov je dejal min. predsednik Cvetković: Vladi se očita, da ne pove, kdaj dobimo politične zakone. V svoji izjavi pa je jasno izjavila, da je treba prenehati z metodami preteklosti in da mora politika stvarnega pojmovanja zamenjati politiko taktiziranja in političnega preslepljevanja. Vlada smatra, da se nova usmeritev notranje politike brez novih političnih zakonov ne more niti zamisliti. Na koncu svojega govora je naglasil ministrski predsednik Cvetković potrebo, da se rešujejo vsa vprašanja v duhu pomirljivosti.

V debati je min. predsednik Cvetković še enkrat povzel besedo in zlasti zavrnil napade na bivšega notranjega ministra dr. Korošca ter naglasil njegove velike zasluge za ustvaritev Jugoslavije. Nato je govoril o sporazumu ter naglasil, da hoče hrvatsko vprašanje rešiti hitro in da se nikakor ne misli razgovarjati več let. Zadosti je bilo že pogajanja med Zagrebom in Beogradom ter prizadevanja, da bi eden drugemu podvalil. Dosti je bilo tudi dekretov, protokolov itd. in čas je, da se pogleda stvar v oči in jih vidi tako, kakršne so. Govori iskreno, ker hoče tako tudi delati.

V debati, ki se je razvila o ekspozéju min. predsednika, je zlasti zbudil pozornost govor dr. Laze Markovića, ki je poudaril potrebo novih političnih zakonov, predvsem pa novega volivnega zakona. Pravilno je stališče predsednika Cvetkovića, da ne navaja podrobnosti o reševanju hrvatskega vprašanja. Priznava, da smo napravili korak naprej, ker je dejal predsednik Cvetković, da morajo Srbi upoštevati stvarnost in da se mora na tej podlagi reševati hrvatsko vprašanje. Po tej poti se bo prišlo do sporazuma. Kar se tiče Hrvatov, mora reči, da oni ne marajo diktata, temveč žele sporazuma, ki ga bo sprejela večina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Finančni odbor je v sobotni noči seji sprejel finančni zakon z vsemi amandmani. Narodna skupščina pa je razpravljala o proračunu ministrstva za socialno politiko in ga odobrila. Debate se je udeležilo 20 poslancev.

Minister za socialno politiko Rajković je izdal z odobritvijo ministrskega sveta uredbo, s katero se ureja pokojninsko zavarovanje novinarjev.

Ban dr. Natlačen je šel na Vrhniko za botra dvanaestemu otroku družine Skvarča. Novorojenček je osmi fant v rodbini in mu bo ime Marko.

Na šmarogorskem turneu se je smrtno ponesrečil 14letni dijak Branko Pirš.

Uprava zdravilišča Golnik je sklenila, da zaradi širjenja hripe ustavi do konca tega meseca vse obiske v sanatoriju.

Akcijski odbor za sprejem zakona o etažni lastnini je izdelal načrt zakona ter ga izročil pristojnim ministrom.

Koroški Slovenec, ki se je dosedaj tiskal v češki tiskarni na Dunaju, se je moral preseliti v Celovec, kjer bo cenzura nad listom gotovo mnogo bolj ostra. Tiskal se bo v tiskarni J. Leon sen.

Kmetijska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani otvarja trgovcem, gostilničarjem, obrtnikom tekoče račune.

Dobave - licitacije

Dne 16. marca bo pri Upravi za vodo »Obilicevo«, Kruševac-Obilicevo, licitacija za dobavo keramičnih predmetov; 22. marca železnega zvonca, retorte, lokomotive in železnih vagonovskih cistern; 24. marca civilnih mask.

Dne 16. marca bo pri direkciji pomorskega prometa v Splitu licitacija za dobavo motovla iz kopolje in drugih potrebščin za pomorske svetilnike in dne 18. marca za dobavo zimskih plaščev.

Dne 17. marca bo v intendaturi jadranske divizijske oblasti v Splitu licitacija za dobavo večje množine drv in premoga za potrebe vojskavstva.

Dne 20. marca bo pri štabu IV. armijske oblasti v Zagrebu licitacija za dobavo raznega mesarskega orodja.

Dne 20. marca bo v pisarni tehničnega odelka kr. banske uprave v Splitu licitacija za dobavo cevi in armatur za gradnjo vodovoda.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Zunanja trgovina

Poljsko-jugoslovanska zbornica se ustanovi v Beogradu. V kratkem bo sklican ustanovni občni zbor.

Potrdila za izvoz v klirinške države izdaja še vedno samo Narodna banka. Pooblašteni denarni zavodi smejo izdajati samo potrdila za izvoz v neklirinške države.

Znižana tarifa za izvoz rudniškega lesa in lesa za celulozo je bila razširjena za večje mere in stoji v veljavo 14. marca.

V Milanu se je znižala cena za jajca prima v trgovini na debelo (za domače blago) od 490—5 na 480—490 lire za ducat. Povprečna cena v Gor. Italiji je padla od 413 na 382 lir za 1000 jajc. Vendar pa je bila lani cena jajc še nižja.

Novo veliko tvornico cementa so zgradili v Italiji v mestu Guidonia. Še letos bo začela tovarna izdelovati portland-cement ter bo za poslenih 400 delavcev. L. 1940. bo tovarna popolnoma gotova in njena kapaciteta bo narasla na 1 milijon ton cementa letno.

Prepoved ustanavljanja novih cementnih tvornic je v Nemčiji podaljšana do konca tega leta.

V Džibuti so bila odkrita nova ležišča nafte ter tudi že postavljene najmoderneje naprave za pridobivanje nafte. Njih lani kapaciteta znaša 32.000 ton. Pristanisce je od izvora nafte oddaljeno le 2 km ter so že položene cevi za dovod nafte. Zopet vzrok več, da si Italija želi Džibuti.

Ruska industrija je po novi pogodbi naročila v poljskih premogovnikih karvinskega okraja 800 tisoč ton črnega premoga.

Radio Ljubljana

Torek dne 14. marca. 11:00: Glasbeno predavanje o kitari. Kitara kot solo instrument in za spremljavo. Vmes predvajanje na instrumentu (Stanko Prek) — 12:00: Iz Mozartovega carstva (plošče) — 12:45: Poročila — 13:00: Napovedi — 13:20: Gosli in kitara (prof. Karel Jeraj in Stanko Prek) — 14:00: Napovedi — 18:00: Radijski orkester — 18:40: Problem malega naroda (dr. Fr. Veber) — 19:00: Napovedi, poročila — 19:30: 100letnica redne privatne pošte v Srbiji — 19:50: Deset minut zabave — 20:00: Valenštejnove tabor (plošče) — 20:20: Claudel: Zamenjava, drama (člani Nar. gledal. v Lj.) — 21:30: Radijski orkester — 22:00: Napovedi, poročila — 22:15: Nadaljevanje koncerta lahke glasbe.

Sreda dne 15. marca. 12:00: Plošče — 12:45: Poročila — 13:00: Napovedi — 13:20: Kvintet trobil — 14:00: Napovedi — 18:00: Mladinska ura: Slovanski delež pri odkritjih v Afriki v 19. stol. (dr. Valter Bohinec). Papirnati zmaji (M. Zor) — 18:40: Racionalizacija industrije (Avgust Kuhar) — 19:00: Napovedi, poročila — 19:30: Razvoj opere v Zagrebu — 19:50: Prirodopisne zanimivosti (prof. Fr. Penigov) — 20:00: Koncert frančiškanskega cerkvenega zbora (sodeluje gđc. Valerija Heybalova), vmes orgle solo (p. Salv. Majhenič) — 21:15: Salonski kvartet — 22:00: Napovedi, poročila — 22:15: Orgle in harmonika (Petan France in Stanko Avgust).

PROMETNA BANKA D. D.

V LJUBLJANI
STRITARJEVA ULICA 2

Telefon 21-49

Stare in nove vloge izplačuje brez vsake omejitve

Ugodni trgovski krediti
Eskompt menic — Nakazila
v inozemstvo

Obrestovanje vlog od 4% do 5%